

Pesach en slavernij

Ondanks de universele verklaring van de rechten van de mens, ondanks hypocriete verklaringen van hoge staatslieden, blijft slavernij bestaan.

Pesach is geen louter formalistisch ritueel, de seider is geen avond waar nostalgische herinneringen worden opgehaald. Wij moeten actief deelnemen aan de inspanningen van de activisten die in de hele wereld de duizenden farao's aanklagen die straffeloos geldpyramides bouwen met de tranen van duizenden mensen. Elk jaar moeten we de volgende zin van de Haggada herhalen: "In elke generatie moet de mens zichzelf beschouwen als persoonlijk weggetrokken uit Egypte". Die passage richt zich niet alleen tot de Joodse mens. De auteur van de Haggada gebruikt het woord: "Adam" (de universele mens) om aan te tonen dat elk individu, wat ook zijn geloof mag zijn, zichzelf moet beschouwen als persoonlijk weggetrokken uit Egypte.

Waarom die oproep tot de mens in het algemeen? Het was toch het Joodse volk dat bevrijd werd van het Egyptische juk? De strijd tegen de slavernij, de bevrijding van elke dwang en de strijd tegen elke vorm van discriminatie zijn waarden die gedeeld worden door de hele mensheid. De Joodse wet maakt daarin geen onderscheid tussen Joden en vreemdelingen. Ze breidt haar zorg uit naar allen die beschermd dienen te worden en ze geeft zelfs een ereplaats aan vreemdelingen. In de bijbelse tekst worden de rechten van de vreemdeling altijd opgesomd naast die van de weduwe en de wees. Die prioriteit die aan de vreemdeling verleend wordt, is eigenlijk niet toevallig. Er zit iets opzettelijks in die volgorde van opsomming. "Herinner u dat u slaaf bent geweest in Egypte en dat de Eeuwige u er heeft bevrijd (Dw, 24,18). Het jodisme verkondigde het asielerrecht. De vreemdeling die kwam vluchten naar het land van Israel was heilig. "Als een vreemdeling in uw land komt verblijven val hem dan niet lastig. Hij zal voor u zijn als één van uw landgenoten, de vreemdeling die bij u verblijft en u zult hem beminnen als uzelf, want ook u bent vreemdelingen geweest in het land van Egypte, Ik ben de Eeuwige, Uw G'd" (Dw, 10,19) De schrijver van de Haggada richt zich dus niet alleen tot de Joodse mens, maar tot de mens in het algemeen. Hij herinnert ons aan de gevaren die elke vorm van racisme in zich draagt en vraagt daarom aan een ieder om zichzelf te beschouwen als iemand die persoonlijk uit Egypte is weggetrokken. Alleen het absolute respect voor de waardigheid van elke mens kan de wereld redden. Dat is dan ook de boodschap van het feest van Pesach.

Bron: "Oude bron, levend water", A. Guigui

HET OPRUIJEN VAN CHAMEETS, Volgens de Joodse Traditie

Voedsel dat het hele jaar zonder meer mag worden gegeten zolang er maar rekening wordt gehouden met de kasjroet, is gedurende de acht Pesachdagen plotseling verboden. En als Pesach voorbij is, is datzelfde voedsel plotseling weer toegestaan! Dat is mysterieus en vraagt om een verklaring. Het verboden voedsel dat in de categorie chamets (meestal vertaald als 'gezuurd brood') valt,

omvat in het algemeen (maar niet uitsluitend) alle eetwaren die zijn bereid van de vijf soorten graan (tarwe, haver, gerst, rogge en spelt), die zijn gegist, gerezen en/of gefermenteerd, zoals brood, cake, crackers en alcohol. Voedsel waarin ook maar het kleinste beetje chamets zit, is verboden tijdens Pesach. Het in het bezit hebben, het kopen en het verkopen van zulk voedsel is eveneens verboden en traditionele Joodse huishoudens stellen alles in het werk om hun huizen grondig te reinigen van chamets. Rabbijn David ben Shlomo Ibn Abi Zimra (1479-1573) vroeg zich af waarom de Chachamim (Wijzen) zo buitengewoon streng waren als het om chamets ging. Rabbijn David Ben Shlomo bedacht dat chamets beschouwd kon worden als een symbool van het kwaad in de wereld en van het kwaad waartoe de mens geneigd is. Daarom was (en is) het reinigen van hun huizen van chamets voor de Pesach voor joden net zo belangrijk als voor de hele mensheid het bestrijden van het kwaad in de wereld. En natuurlijk kan het kleinste beetje kwaad alles aantasten. Rabbijn David ben Shlomo was niet de eerste die suggereerde dat chamets een krachtig symbool was. In de Talmoed (Ber. 17a) wordt gist vergeleken met corruptie, met de neiging tot kwaad die in ieders hart broeit. Philo, de filosoof uit Alexandrie (begin v.d. jaartelling), gebruikte chamets ook als teken van het kwaad. Andere rabbijnen ontwikkelden dit idee van chamets verder door te wijzen op trots, hoogmoed en ijdelheid die het ego opblazen, zoals gist deeg laat rijzen. Afgoderij, die de aanbidding van G'd vervangt, is ook een soort chamets, omdat de vergoddelijking van dingen die door mensen zijn gemaakt uiteindelijk tot corruptie leidt en de geestelijke band tussen G'd en Zijn schepping verdringt. En zodoende is het reinigen van het huis van gistmiddelen ook bedoeld als een geestelijke reiniging. De rituele verwijdering van chamets kan tevens gezien worden als een hedendaags symbool van Pesach. Onderdrukking, vooroordelen en vervolging vormen de ultieme chamets tussen de mensen en zouden in een beschaafde samenleving onaanvaardbaar en ontoelaatbaar moeten zijn. Zelfs het kleinste beetje chamets tast het geheel aan. Met de menselijke vrijheid en waardigheid valt niet te sjoemelen.

Wij wensen u Pesach same'ach!

Beste mensen,

Graag bieden wij u deze nieuwsbrief aan. Wat hebben wij te melden? Behalve nieuws van de Kehille ook weer een aantal berichten van het bestuur. Zonder volledig te zijn noemen wij hier dat Naomi de Jong weer een cursus Ivriet gaat geven, zoals zij dit eerder succesvol gedaan heeft. Dat is echt de moeite waard voor wie kennis wil maken met modern Hebreeuws! Verder dat er in mei 2010 muziek aan de Dijk zal zijn met Agge Nebbis uit Bergen op Zoom. Ten slotte iets over de rondleidingen, maar eerst een bizarre ontdekking. Voor wat betreft onze activiteiten, raadpleeg altijd vooraf onze website of – indien dit niet mogelijk is – bel ons van tevoren, er kan wel eens een wijziging zijn. Het bestuur.

Een bizarre ontdekking

Als amateur genealoog doe je soms vreemde ontdekkingen. Zo zocht ik eens de stamboom van een goede vriend uit en vond daarbij een persoonsbeschrijving van één van zijn voorouders uit de Franse tijd. Daarbij werden lengte, gewicht, kleur haar en kleur ogen alsmede bijzondere kenmerken vermeld. Bijzonder voor een tijd waarin nog geen foto's bestonden. Soms doe je ook wel eens ontdekkingen waarvan de wetenschap wel interessant maar de inhoud niet fraai is. Dat kunnen verdrietige zaken zijn zoals een enorme kindersterfte (een epidemie misschien?) of niet fraai omdat iemand iets op zijn kerfstok had. Nu heb ik

NIEUWSBRIEF VOORJAAR 2010

DE DIJKSYNAGOGE

ook in Joodse genealogieën een en ander gezocht. Al zoekende kwam ik op de site van het Digitaal Monument voor de Joodse Gemeenschap in Nederland. Dat is een monument op internet om de herinnering, aan alle mannen, vrouwen en kinderen die tijdens de Duitse bezetting als joden zijn vervolgd en die de Sjoa niet overleefd hebben, levend te houden. Alle personen die in het Monument zijn opgenomen hebben een eigen persoonspagina waarop zij worden herdacht. Zoekend naar de Sliedrechtenaren van toen ontdekte ik dat er veel meer Sliedrechtse Joden omgebracht zijn dan ik jaren gedacht heb. Hoe dat komt? Op de lijst die zowel in het gemeentehuis van Sliedrecht alsook in onze sjoel al jaren hangt staan de Joden die in 1942 uit Sliedrecht weggevoerd en daarna omgebracht zijn: 18 personen. Die waren niet allemaal in Sliedrecht geboren. Van de in Sliedrecht geboren Joden zijn er in tijdens de Sjoa 33 personen omgebracht. Een bizarre ontdekking! En dat te ontdekken nota bene op Holocaust herdenkingsdag! Een dag om niet te vergeten. Een dag om bij stil te staan maar wanneer u dit al weer enkele weken achter u ligt. Een dag waarop in redelijkheid niet van nabestaanden en hun nazaten verwacht kan worden samen met nabestaanden van omgekomen Duitsers te herdenken en te gedenken, zoals onlangs gesuggereerd, toch?! Ronald Kitsz

Rondleidingen

Met enige trots vermelden wij dat de rondleidingen een succes blijven en steeds weer verrassende ontmoetingen en verhalen opleveren, waarbij de humor niet ontbreekt want daar valt ook van te leren. In het najaar was er bijvoorbeeld een toch wel wat sceptische gids uit Israël die nauwelijks verwachtingen had. Hij zei niet religieus te zijn, maar gaf toe dat hij onder de indruk was van het lokale initiatief en joodse leven in de provincie. Of neem de schoolklas die vooraf op school exclusief de les aan Jodendom besteedde om vervolgens ter plekke in de sjoel de rondleiders het hemd van het lijf te vragen. Dan de groep bevriende dames, collega's die zo elk hun eigen religieuze opvattingen koesterde maar naar aanleiding van een bezoek aan ons, daarover eigenlijk pas voor het eerst openhartig met elkaar over sprak. In het voorjaar krijgen we een Tweede Kamer fractie op bezoek. Na bezoek van lokale en provinciale politici maar dat de keur aan politici compleet. De stichting synagoge Elberg heeft hun lesbrief digitaal aan ons ter beschikking gesteld, welke wij nu voor onze situatie aan het bewerken zijn. De lesbrief is met name bedoeld voor schoolklassen ter voorbereiding van een bezoek en zal te zijner tijd op de website geplaatst worden: www.dijksynagoge.nl

Foto

Bij de verplaatsing en reconstructie van de sjoel zijn wij op zoek gegaan naar oude foto's, bij voorkeur ook van het interieur. Die laatste hebben we tot op heden jammer genoeg niet gevonden. Maar soms gebeurt het dat we zomaar een foto uit de oude doos toegezonden krijgen of zelf ergens in een archief vinden. Bijgaand treft u zo'n foto aan. Een mooi, historisch plaatje toch! Vindt u wat of weet u iemand die wat heeft, laat het ons weten. Bij voorkeur vriendelijk dank!

Agge Nebbisj

De dijksynagoge is heringewijd in 2003. Een synogoge met een zogenaamde altenaj-status. Dat betekent dat het behalve een huis van samenkomst en gebed, ook een huis voor andere activiteiten kan en mag zijn. Maar dan wel onder voorwaarde. Muziek kan, want zoals rabbijn Van Dijk ons ooit vertelde, dat is door de Eeuwige gegeven omdat het niet liegen kan. Goed nieuws, "Agge Nebbisj" uit Bergen op Zoom komt optreden! Agge Nebbisj is een band bestaande uit muzikanten en een zangeres. Men speelt uiteenlopende stijlen in de klezmertraditie variërend van traditionele tot jazzy interpretaties waarin klarinet, de viool en de accordeon een centrale plaats innemen. Met feestelijke hora's en freilachs maar ook met melancholische en

RECTIFICATIE

In de vorige berichtgeving van de penningmeester (Nieuwsbrief najaar 2009) is er een foutieve mededeling gedaan. Er is vermeld dat men over schenkingen en verkregen legaten uit nalatenschappen een beperkte afdracht aan de fiscus dient te doen. Dit is niet juist, legaten aan ANBI-Stichtingen zijn successierecht vrij. Tevens willen wij via deze nieuwsbrief onze vaste donateurs, die ons voortbestaan mede mogelijk maken, van harte danken voor hun steun in deze financieel moeilijke tijd. Ton de Koning, penningmeester

Open voor publiek

Wanneer u dit leest is het al (bijna) maart 2010. De dijksynagoge is in 2010 vrij toegankelijk voor publiek op de volgende data:

13 en 14 maart
10 en 11 april
8 mei (Moederdag) gesloten
12 en 13 juni
10 en 11 juli
14 en 15 augustus
11 en 12 september
9 en 10 oktober
13 en 14 november
11 en 12 december

Steeds 's middags van 14.00 uur – 16.00 uur. Er is altijd iemand beschikbaar om uw vragen aan te beantwoorden, maar u kunt ook zelf rondkijken. Koffie en thee verkrijgbaar. U bent van harte welkom om deze middagen. Daarnaast zijn er rondleidingen (voor groepen) op afspraak mogelijk. Tel: 0184-411 527/info@dijksynagoge.nl

Onafhankelijke Joodse Gemeente Sliedrecht "Majim be Sasson"

Beste mensen,

Het is alweer enige tijd geleden sinds u bericht van ons ontving. Na een rustperiode in de zomer, zijn wij in het najaar weer gestart met de diensten,

DIENSTEN EN FEESTEN "MAJIM BESASSON"

- 29 maart** Eerste Seideravond, aanvang 20.00 uur, opgave tot uiterlijk 20 maart, (tel. 010- 47 69 789 en 010- 48 58 378)
24 april, Sjabbatochtenddienst, Acharee Mot/Kedosjiem, aanvang 09.30 uur
2 mei, Lag ba Omer, met aardappels poffen op een vuurtje in de achtertuin, aanvang 15.00 uur
19 mei, Eerste dag Sjawoe'ot, aanvang, 19.30 uur
19 juni, Sjabbatochtenddienst, Choekat, aanvang 09.30 uur

Voor bezoekers van buiten de kehille: Wanneer u een dienst wilt bezoeken gaarne vooraf contact opnemen met fam. A. Levy, 010-4858378 of fam. A. de Koning 010-4769789, ook voor vragen over de diensten.

Bericht uit Israel

Sinds 1992 heb ik mij – met hart en ziel – gegeven aan het project van de herbouw van de synagoge. Nu, in 2010, een terugblik vanuit Peqi'in, in de bergen van Galilea in Israel.

Het jaar ervoor waren Abel en ik min of meer uit nood in Israel, na een verblijf van bijna 3 jaar, naar Nederland teruggekeerd. Er was een sterke behoefte bij mij om zowel het land wat ik had achtergelaten als het Holland waarin ik was teruggekeerd, met elkaar te verenigen. Deze mogelijkheid vond ik in het vervallen gebouwtje, het sjoeltje, aan de Kaai in Sliedrecht. Ook door mijn regelmatig terugkerende bezoeken aan Israel, hield ik de banden met het land vast en voelde ik me een beetje als een Israeli in Nederland. Ik nam walnootbomen uit Israel in mijn koffer mee, die in de hele Alblasserwaard op Toe Bisjwat werden geplant, als nagedachtenis aan de Joden die eens ter plaatse gewoond hadden. De uiterste vorm van Joods-Nederlands, naast het inmiddels herplaatste gebouwtje zelf, was het maken van het oer-symbool van het Jodendom, de Menora, weergegeven in het oermateriaal van Hol(t)land, de moereik. Opgebaggerd uit het veen van de Alblasserwaard werd uit twee duizendjarige oude eikenstammen de kandelaar, gecreëerd. Dit geschenk aan de synagoge wat de afsluiting van een intensieve samenwerking was met een kleine groep van mensen, zoals Sjimon den Hollander, Joyce Smook, Ton en Saar de Koning, Ronald Kitsz en

Dit jaar was tijdens Soekot de soeka ook te bezichtigen tijdens een rondleiding

In december hadden wij een gezellige Chanoekaviering – waar Bram en Miriam net op tijd teruggekeerd uit de V.S.- er toch nog bij konden zijn en via de lichtjes van de Chanoekia, die deze donkere periode in het jaar verlichtten, kijken wij nu alweer uit naar de komende Seiderviering op 29 maart a.s. Over Pesach kunt u het e.e.a. lezen in deze nieuwsbrief.

Maar eerst, zal, eind februari de choepa/burgerlijk huwelijk van Esther en Albert plaatsvinden in de Dijksjoel!

Ook kunt u in deze nieuwsbrief een stukje lezen van Ruth de Jong, die samen met echtgenoot Abel, in 2007 naar Israel terugkeerde, een terugblik.

Wij wensen u veel leesplezier!

Het bestuur.

Cursus Ivriet (modern Hebreeuws)

Op 1 maart 2010 start er weer een cursus modern Hebreeuws (Ivriet) in de Dijksynagoge. De cursus is bedoeld voor beginners en duurt 10 avonden. Cursusleider is Naomi de Jong uit Werkendam, die inmiddels al heel wat groepen op ontspannen maar gedegen wijze les gegeven heeft. Zij doet dit aan de hand van methode van de Ulpan (Israëliische taalschool).

De lessen duren van 20.00 tot ca. 21.30 uur.

Kosten: € 150,-, inclusief materiaal.

Data: 1, 8, 15 en 22 maart, 12 en 19 april, 3, 10, 17 en 24 mei.

Voor vragen of opgaven kunt u bellen of mailen met: 06 - 252 38 254 of: dejongnaomi@yahoo.com of: info@dijksynagoge.nl.

Marc Vogel. Maar ook de inspirerende contacten met onze sponsors, zoals met Wim Weijers van Eneco, de gebr. Van Oord en IHC-Sliedrecht. Met elkaar ergens voor kunnen staan en gaan, een aanvankelijk door bijna iedereen als onmogelijk benoemd project. Ik heb het als een geschenk in mijn leven ervaren. Dan de Joodse feesten, die wij in de Merwebolder, oude schooltjes, zaaltjes en tuinen van boerderijen door de hele polder met elkaar en vele belangstellenden vierden. Men zegt wel eens, hier in Israel, dat de Shechina, de Goddelijke Aanwezigheid, sterker is in de Galut, de Ballingschap, dan in Israel. Niettegenstaande de zeer bezielde diensten, die nu wonder boven wonder, in het herbouwde sjoeltje worden gehouden binnen de springlevende kleine kille "Majim beSasson", is er toch nooit meer die geïnspireerde sfeer gekomen als die wij tijdens deze bijeenkomsten, voelden. Terugkijkende, zou het wel eens zo kunnen zijn, dat wij juist bij deze feesten, de kracht kregen om weer verder te gaan, "against all odds". We stonden er niet eens bij stil. We werden gewoon gedragen op een stroom van inspiratie. Dat zoiets persoonlijke processen op gang doet brengen, dat kon natuurlijk niet uitblijven. Misschien ga ik er, hier vanuit Israel, nog eens een boek over schrijven!

Ruth de Jong

SECRETARIAAT/CULTURELE ZAKEN

Rondleidingen, lezingen, tentoonstellingen etc.
tel: 0184 – 411527 of 06-23650201
Website: www.dijksynagoge.nl e-mail: info@dijksynagoge.nl
Donateur: U bent al donateur voor 25 euro per jaar en ontvangt dan onze nieuwsbrief.
Donateursadministratie: Pergolesilaan 20
3055 SK Rotterdam
Bankrekeningnummer: 39.93.06.587 t.n.v. Stichting Synagoge Sliedrecht